

- 3(321) (Url: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=4921&level1=main&level2=articles>). [in Russian] Appeal 26-11-2022
3. Lazaridis I., Alpaslan-Roodenberg, Acar A., Açikkol, A, Anagnostis Agelarakis A., Aghikyan L., Davtian R., [...] Reich D. (2022c). The genetic history of the Southern Arc: A bridge between West Asia and Europe. SCIENCE. Vol 377. No. 6609, 26 Aug. 2022 (DOI: 10.1126/science.abin4247)
  4. Price, M. (2019) Genome of nearly 5000-year-old woman links modern Indians to ancient civilization. Posted in: Archaeology, Asia/Pacific. doi:10.1126/science.aaz4027 (URL: <https://www.sciencemag.org/news/2019/09/genome-nearly-5000-year-old-woman-links-modern-indians-ancient-civilization>) Appeal 26.11.2022.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-MKfpgoe-2022.46>

УДК 37.018.43-029:94(4)

*Смольнікова О. Г.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова*

РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ КРАЇН ЄВРОПИ В ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ

Розповсюдження пандемії COVID-19, організація навчального процесу в умовах війни в Україні та нові вимоги суспільства до рівня освіти зумовили зміну форм, змісту, засобів і методів навчального процесу в закладах вищої освіти. Виникла потреба в запровадженні нових інноваційних освітніх технологій та вдосконаленні вже відомих, таких як дистанційне навчання, що забезпечує засвоєння знань на відстані та сприяє формуванню навичок їх автономного опанування.

Дистанційне навчання – форма навчання, заснована на освітніх технологіях, спрямованих донести необхідні знання студенту у позааудиторному режимі, що опановуються студентом автономно (Смольнікова, 2017, р.129).

Першими прикладами такого навчання стали передові ілюстративні підручники Я.-А. Коменського (виникнення яких було обумовлено книгодрукарством і зміною передачі та зберігання інформації у XVI столітті) і започаткування К. Філіпсом курсів навчання стенографії поштою всім бажаючим в 1728. Проте засновником дистанційного навчання вважають англійця І. Пітмана, який у 1840 році за допомогою пошти, розпочав курси швидкопису для студентів, а у 1843 році їм було засновано організацію із

заочного навчання стенографії «Phonographic Correspondence Society» (Pitman, 1914).

У галузі вивчення іноземних мов (ІМ) піонерами запровадження дистанційної форми навчання вважаються Г. Ланченштейдт та Ч. Тусен, які у 1856 р. заснували Інститут у Берліні і почали розсилати студентам методичні рекомендації щодо вивчення ІМ. Із метою випуску навчальних матеріалів («Навчальні листи щодо вивчення французької мови») вони заснували видавництво «Langenscheidt», яке відоме до сьогодні.

У 1858 році Університетський коледж Лондону (University College London) став першим із університетів, який запропонував отримання наукових ступенів дистанційно. До 1870 року цим університетом було накопичено достатньо досвіду допомоги студентам поштою (Miller, 2000).

Дистанційне навчання стає самостійною частиною освітньої системи багатьох країн Європи та Америки.

Зокрема, у 1938 р. було засновано Міжнародну раду із заочного навчання, яка згодом була перейменована у Міжнародну Раду з дистанційного навчання (ICDL). А у 1960-х рр. завдяки підтримці ЮНЕСКО, розпочинається його розвиток в різних країнах світу.

У 1969 році було засновано перший Відкритий університет (The Open University), який пропонує виключно дистанційну форму навчання (Смольнікова, 2017, р.253) Протягом наступних років було організовано більше двадцяти подібних університетів у всьому світі.

Важливий внесок у методологію розвитку дистанційного навчання у цей період мали ідеї програмованого навчання, розроблені Б. Скіннером та іншими його послідовниками (П. Гальперін).

На початку 1970-х роках спостерігається активний розвиток дистанційної освіти. Продовженням теоретичних основ розвитку дистанційного навчання стала транзакційна теорія взаємодії і комунікації М. Мура, яка виникла з ідей Дж. Дьюї на зіткненні двох підходів – гуманістичного та біхевіористичного. Ідеї дистанційного навчання домінували серед учених які проповідували біхевіористичні традиції з максимальним контролем викладача над процесом навчання (Moore, 1972).

Теорія М. Мура отримала розвиток у працях інших зарубіжних учених Р. Аткинсона, С. Бісконера, У. Бішофа, Л. Вудса, Р. Геррісона, Б. Кукера, Ч. Річардсона, С. Саба, А. Франца, Дж. Хопера, Д. Ширера й ін..

Слід відзначити, що у 1983р. Комісією кадрового забезпечення Великої Британії – (MSC) було засновано Програму відкритих технологій – (OTU), з метою запровадження дистанційного навчання серед дорослих студентів.

У 1980-х рр. з розвитком ІКТ спостерігається етап активного застосування комп'ютерної техніки для навчання на відстані. Вперше застосовується термін «дистанційна освіта» (distance education) у широкому розумінні.

З появою і доступністю Інтернету у 1990-х рр. обумовлений наступний етап розвитку інноваційних освітніх технологій та дистанційного навчання у освітній системі розвинутих країн світу.

Ці процеси спричинили акредитування 90% програм відкритого/дистанційного навчання у Великій Британії у 1995 р., що сприяло організації в інших британських університетах нормативних і спеціалізованих курсів, які давали студентам змогу отримувати академічні ступені, у тому числі з ІМ. Водночас, згідно з даними Національного інституту освіти протягом життя дорослих, у 1990-х рр. значно збільшилася кількість студентів, котрі навчалися без відриву від виробництва (Топоркова, 2006, р.163).

Зокрема, британський Відкритий університет у 1995 р. репрезентував перший трьохрічний дистанційний навчальний курс для вивчення ІМ, після закінчення якого 1700 студентів отримали дипломи бакалаврів зі спеціальності «французька мова» (L120 Ouverture, post-GCSE), а згодом було розроблено інші курси з вивчення ІМ – «німецька мова» та «іспанська мова» (Hurd, Beaven, Tita Ortega & Ane, 2001, р.342). Нині університет є найбільшим у країні навчальним закладом, який здійснює позааудиторне навчання ІМ (освіту здобуває майже 50% таких студентів).

У 2012 р. в Об'єднаному Королівстві нараховувалося близько 400000 студентів, які опановували знання дистанційно, що складає 1/3 із тих, хто навчається не на стаціонарній формі. А з 2013 р. британський уряд розпочав надавати позику для оплати за навчання, для таких студентів (Miller, 2000).

Отже, розвиток дистанційної освіти був обумовлений розповсюдженням засобів зв'язку, комунікації, ІКТ, міжнародним визнанням, відкриттям нових університетів із відкритою формою навчання і соціально-економічними умовами.

Використана література:

1. Смольнікова О. (2017) Розвиток автономного навчання іноземних мов у вищих закладах освіти Великої Британії (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.). Київ : Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова
2. Топоркова О. В. (2006). Перспективы развития дополнительного образования взрослых в Великобритании в ХХІ веке. Известия ВолГТУ, (8), 163 – 165.
3. Brief Course in Isaac Pitman Shorthand (1840). Вилучено з: <https://archive.org/details/briefcourseinis00pitmgoog/page/n14/mode/2up>
4. Hurd, S.; Beaven, Tita and Ortega, Ane (2001) Developing autonomy in a distance language learning context: issues and dilemmas for course writers. System, 29(3) P. 341–355. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0346-251X\(01\)00024-0](https://doi.org/10.1016/S0346-251X(01)00024-0)

5. Miller, G. E. (2000). General education and distance education: two channels in the new mainstream. *The Journal of General Education*, 49(1), 1-9.
<http://www.jstor.org/stable/27797447>
6. Moore, M. G. (1972). Learner autonomy: The second dimension of independent learning. *Convergence*, 5(2), 76-88.